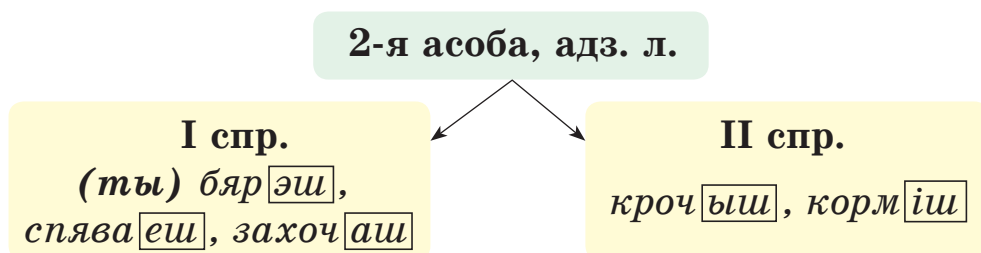

Канчаткі дзеясловаў 2-й асобы адзіночнага ліку I і II спражэння

164. Пастаўце дзеясловы ў форму 3-й асобы множнага ліку і вызначце іх спражэнне.

Браць, крочыць, карміць, спяваць, захацець.

Разгледзьце схему.

Назавіце канчаткі дзеясловаў 2-й асобы адзіночнага ліку I спражэння; II спражэння.

165. Дзеясловы ў неазначальнай форме пастаўце ў форму 2-й асобы адзіночнага ліку па ўзоры.

Спяваць — спява[еш], вёсці — ..., везці — ..., нёсці — ..., ісці —

Браць — бяр[эш], набраць — ..., араць — ..., сёкчы — ..., таўчы —

Захацець — захоч[аш], сказаць — ..., змазаць — ..., змагчы —

араць — апрацоўваць зямлю плугам; *рус.* паха́ть

Знайдзіце ў першым радку дзеясловы, якія вымаўляюцца аднолькава, а пішуцца па-рознаму.

166. Намалюйце ў сшытку схему і дапоўніце яе патрэбнымі канчаткамі.

І спр. (2-я асоба, адз. л.)

пасля галосных
і мяккіх зычных

-□

пасля цвёрдых
і зацвярдзелых зычных

-□, -□

167. Дапоўніце сказы дзеясловамі з правага слупка ў форме цяперашняга часу.

Тата, ты ... нас сёння ў школу на машыне?

весці

Сыноч, ты ... вечарам сабаку ў парк.

везці

Спішыце сказы. Вызначце асобу і лік дзеясловаў.

168. Прачытайце. Пра што даведалася дачушка ад таты?

Тата ў Іны працуе аграномам. Ён вядзе дачушку ўздоўж жытнёвага поля і **расказвае** пра хлебныя злакі. Раптам тата і Іна **заўважаюць** у жыце васількі.

— Ці ведаеш, дачушка, чаму васілёк лічыцца сімвалам Беларусі?

— Не, тата. Раскажаш мне?

— Так. Гэта невялікая прыгожая кветка сімвалізуе лепшыя якасці беларусаў: сціпласць, шчырасць, сардэчнасць, дружалюбнасць.

Назавіце ў тэксце дзеясловы ў форме 2-й асобы адзіночнага ліку. Растлумачце правапіс іх канчаткаў. Выдзеленыя дзеясловы пастаўце ў форму 2-й асобы адзіночнага ліку.

Рм Як па-іншаму называецца васілёк? Сімвалам якога фестывалю мастацтваў ён з'яўляецца?

169. Прачытайце і адгадайце загадкі. Дзеясловы ў дужках пастаўце ў форму 2-й асобы адзіночнага ліку. Вызначце іх спражэнне.

1. Нітак многа,
а ў клубок не (*зматаць*).

2. Кругленькі, маленькі,
а за хвост не (*падняць*).

Спішыце адну загадку на выбар. Запішыце слова-адгадку. Абазначце канчатак у дзеяслове.

Гаварыце правільна!

падні́меш і пады́меш

170. Дзеясловы ў неазначальнай форме пастаўце ў форму 2-й асобы адзіночнага ліку па ўзоры.

Карміць — корм[іш], хадзіць — ..., зачыніць — ..., рабіць — ..., сядзець —

Крочыць — кроч[ыш], крычаць — ..., замаўчаць — ..., належаць — ..., бачыць —

171. Намалюйце ў сшытку схему і дапоўніце яе патрэбнымі канчаткамі.

II спр. (2-я асоба, адз. л.)

пасля мяккіх
зычных

-

пасля цвёрдых
і зацвярдзелых зычных

-

172. Спішыце прыказкі. Дзеяслоў у дужках пастаўце ў форму 2-й асобы адзіночнага ліку. Вызначце спражэнне дзеясловаў, выдзеліце канчаткі.

1. Аднымі рукамі нямнога (*зрабіць*). 2. Згодаю двор (*збудаваць*), а нязгодаю — гатовае (*разгубіць*).

Рм У якіх сітуацыях можна выкарыстаць гэтыя прыказкі?

Гаварыце правільна!

апранаць — апрана́еш

абуваць — абыва́еш

апрануць — апране́ш

абуць — абўе́ш

выйсці — вы́йдзеш

трапіць — тра́піш

выходзіць — выхо́дзіш

трапляць — трапля́еш

173. Прачытайце тэкст. Дзеясловы ў дужках пастаўце ў форму 2-й асобы адзіночнага ліку.

Невядома, якая сіла ўзнімае ранкам грыбніка з ложка.

Хуценька (*апранаць*) куртку, (*браць*) кош, (*абуваць*) боты, (*выходзіць*) на двор. У вёсцы цішыня і спакой.

(*Выходзіць*) за браму і (*кročыць*) у лес. Нейкі час (*ісці*) уздоўж спелага жыта. Таропка (*праскочыць*) малады ельнічак і (*трапіць*) у стары бор.

Гэта ўжо баравіковыя месцы. (*Паводле Р. Ігнаценкі.*)

таропка — хутка, скоро

Запішыце сказы, у якіх форма дзеясловаў змянілася. Вызначце спражэнне дзеясловаў, выдзеліце канчаткі.

◆◆◆

174. Дапоўніце прыказкі патрэбнымі дзеясловамі ў форме 2-й асобы адзіночнага ліку. Выкарыстайце словы з правага слупка.

Не шукаючы, ...	(не)прыставіць.
Агню агнём ...	(не)павярнуць.
Кіем рэчкі ...	(не)патушыць.
За грошы ўсяго ...	(не)знайсці.
Адсячэш — ...	(не)купіць.

Узор. Не шукаючы, не знойдз[еш] (І спр.).

Запішыце прыказкі, раскрываючы дужкі. Вызначце спражэнне дзеясловаў, выдзеліце канчаткі. Растлумачце правапіс **не** з дзеясловамі.

175. Прачытайце верш. Дзеясловы ў дужках пастаўце ў форму 2-й асобы адзіночнага ліку.

У тэатры, як у школе:
не (набегаць) уволью
і не вельмі (накрычаць),
а часцей — зусім (маўчаць).
Вось і тут звiніць званок,
быццам кліча нас на ўрок.
Зачыняюцца ўсе дзверы.
Нашы месцы — у партэры.
А. Бадак.

Спішыце першы сказ. Вызначце спражэнне дзеясловаў, выдзеліце канчаткі.

Рм Які тэатр наведвалі вы? Якія правілы паводзін у тэатры вам вядомы?

176. Замяніце спалучэнні слоў супрацьлеглымі па сэнсе і запішыце. Вывзначце спражэнне дзеясловаў, выдзеліце канчаткі.

Узор. Адыходз[іш] (II спр.) ад прыпынку — падыходз[іш] (II спр.) да прыпынку, ...

Заходзіш у аўтобус — ..., падлятаеш да аэрадрома — ..., вывозіш з двара — ..., ускочыш на каня —

Выдзеліце ў словах прыстаўкі. Падкрэсліце прыназоўнікі.

177. Прачытайце. Дзеяслоў у дужках пастаўце ў форму 2-й асобы адзіночнага ліку. Разгадайце шарад.

Займеннік
плюс
час сутак —
і (атрымаць) хутка
замест адказу
адзінку часу.

У. Мазго.

Вывзначце спражэнне дзеяслова і назавіце яго канчатак у 2-й асобе адзіночнага ліку.

178. Прачытайце верш. Дзеясловы ў дужках пастаўце ў форму 2-й асобы адзіночнага ліку.

Божая кароўка

Божая кароўка,
хутка, спрытна, лоўка
зойдзеш (на) травінку,
(сесці) на былінку,

(заляцець) на грушу,
крыльцямі (варушыць).
(Па)кветках (лятаць),
шкоднікаў (знішчаць),
нам карысць (прыносіць),
плáты (у)нас не (просіць).
Божая кароўка —
нашая сяброўка.

А. Дзеружынскі.

Спішыце, раскрываючы дужкі. Вызначце спражэнне дзеясловаў, выдзеліце канчаткі.

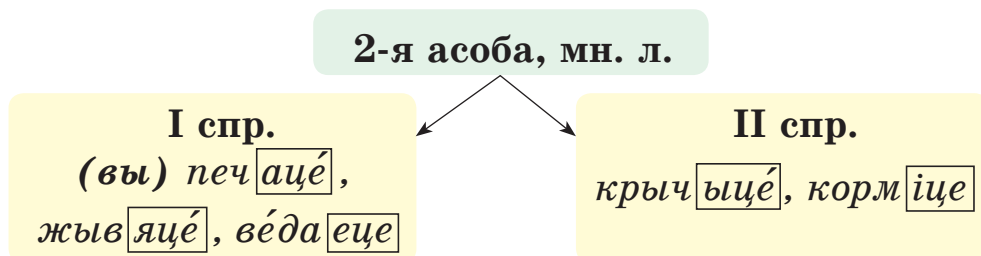
❖ Падкрэсліце сказ, у якім заключаецца асноўная думка тэксту.

Канчаткі дзеясловаў 2-й асобы множнага ліку I і II спражэння

179. Пастаўце дзеясловы ў форму 3-й асобы множнага ліку і вызначце іх спражэнне.

Пячы, крычаць, карміць, жыць, ведаць.

Разгледзьце схему.

Назавіце канчаткі дзеясловаў 2-й асобы множнага ліку I спражэння; II спражэння.